

Η θέση του Ε.Κ.Π.Α. για το 2015 στους διεθνείς πίνακες κατάταξης

1. Εισαγωγή

Οι πίνακες κατάταξης των καλύτερων πανεπιστημίων (rankings) είναι ίσως ο πιο διαδεδομένος τρόπος με τον οποίο κάθε χρόνο χιλιάδες φοιτητές και υποψήφιοι φοιτητές ενημερώνονται για τον βαθμό αναγνώρισης των καλύτερων πανεπιστημίων του κόσμου. Συνήθως οι πίνακες αυτοί συντάσσονται από διεθνείς, αξιόπιστες εφημερίδες ή περιοδικά, όπως οι «Times», το «Business Week», οι «US News», οι «Financial Times» κ.ά. ή κάποια μη κερδοσκοπικά ιδρύματα. Μεταξύ των κατατάξεων παρατηρούνται σημαντικές αποκλίσεις, γεγονός που οφείλεται στην εφαρμογή διαφορετικών κριτηρίων και μεθοδολογιών, και αποδεικνύει την τελική υποκειμενικότητα των κριτηρίων επιλογής. Αυτό δεν σημαίνει, βέβαια, ότι οι πίνακες κατάταξης δεν είναι μία αποδεκτή μέθοδος αξιολόγησης των πανεπιστημίων. Απλώς, ένας

προσεκτικός αναγνώστης θα διαπιστώσει οπωσδήποτε ότι δεν μπορούν να αποτελούν το μοναδικό κριτήριο επιλογής. Τα κριτήρια αξιολόγησης των πανεπιστημίων είναι πολλά, συχνά διαφέρουν από έρευνα σε έρευνα, και συνήθως έχουν διαφορετική βαρύτητα ως προς τη διαμόρφωση της τελικής κατάταξης σε κάθε πίνακα.

Από το σύνολο των Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων, τα οποία σύμφωνα με το International Handbook of Universities (International Association of Universities), ξεπερνούν τις 18.000 παγκοσμίως, τα περισσότερα συστήματα κατάταξης ξεχωρίζουν τα καλύτερα 1.000 ή 4.000 Ιδρύματα (1η φάση αξιολόγησης) και κατόπιν προχωρούν στην τελική σύνταξη (2η φάση αξιολόγησης) ενός πιο σύντομου κατάλογου-κατάταξης 500 ή 1.000 Ιδρυμάτων, δηλαδή μεταξύ των ήδη επιλεγμένων ως καλύτερων παγκοσμίως.

Επομένως, όσα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα εμφανίζονται στους τελικούς καταλόγους κατάταξης συγκαταλέγονται ήδη στο 5% περίπου των καλύτερων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων ανά τον κόσμο.

Στο σημείο αυτό αξίζει να αναφερθούν ορισμένα από τα βασικότερα παγκόσμια συστήματα κατάταξης που δημοσιεύονται κάθε χρόνο και η θέση που καταλαμβάνει το Ε.Κ.Π.Α. στις αντίστοιχες κατατάξεις.

2. Academic Ranking of World Universities ARWU

Η **Ακαδημαϊκή Παγκόσμια Αξιολόγηση των Πανεπιστημίων** (Academic Ranking of World Universities ARWU), γνωστή ως η **λίστα της Σαγκάης**, είναι ίσως ένας από τους γνωστότερους πίνακες κατάταξης. Ο πίνακας αυτός δημιουργήθηκε και συντηρείται από το Shanghai Jiaotong University. Οι

αξιολογήσεις ξεκίνησαν από το 2003 και από τότε ανανεώνονται κάθε χρόνο. Από το 2009 οι αξιολογήσεις δημοσιεύονται από την Shanghai Ranking Consultancy.

Ο πίνακας κατάταξης, από το σύνολο των περίπου 18.000 Πανεπιστημίων που δραστηριοποιούνται παγκοσμίως, συγκρίνει και κατατάσσει τα καλύτερα 1.200 ιδρύματα ανώτατης εκπαίδευσης, σύμφωνα με ένα τύπο (αλγόριθμο) όπου λαμβάνεται υπόψη ο αριθμός αποφοίτων που έχει λάβει Βραβεία Νόμπελ (10%), προσωπικό που έχει λάβει βραβεία Νόμπελ και Field (20%), ερευνητές με υψηλό αριθμό δημοσιεύσεων σε 21 θεματικές κατηγορίες (20%), άρθρα που δημοσιεύονται σε περιοδικά όπως το «Nature» και το «Science» (20%), οι δείκτες [Science Citation Index](#) και [Social Sciences Citation Index](#) (20%) και η κατά κεφαλή ακαδημαϊκή απόδοση (10%).

Η μεθοδολογία περιγράφεται σε ένα άρθρο από τους δημιουργούς αυτού του συστήματος κατάταξης, N.C. Liu και Y. Cheng, οι οποίοι αναφέρουν πως αρχικός τους στόχος ήταν να μελετήσουν το «κενό μεταξύ των κινεζικών και των υπόλοιπων πανεπιστημίων του κόσμου με βάση ακαδημαϊκά κριτήρια».

Με βάση την κατάταξη ARWU προκύπτουν για το 2015 τα παρακάτω στοιχεία για το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (National and Kapodistrian University of Athens) επί του συνόλου των 18.000 Ανώτατων Ιδρυμάτων:

ARWU	
Έτος	Διεθνής Θέση
2015	301-400

3. Η κατάταξη του QS World University Rankings

Το QS World University Rankings είναι μια κατάταξη των 500 καλύτερων πανεπιστημίων, δημιουργήθηκε από το Quacquarelli Symonds (QS) και δημοσιεύεται κάθε χρόνο από το 2004. Η αξιολόγηση του Quacquarelli δεν θα πρέπει να συγχέεται με την κατάταξη του Times Higher Education. Από το 2004 έως το 2009 η κατάταξη του QS δημοσιευόταν σε συνεργασία με το Times Higher Education. Το 2010 το QS αποφάσισε να σταματήσει τη δημοσίευση της κατάταξης σε συνεργασία με τους Times, προκειμένου να εισαχθεί μια νέα μεθοδολογία, η οποία αποτέλεσε τη βάση του The World University Rankings.

Οι κατατάξεις του QS χρησιμοποιούν δεδομένα ειδικών γνωμοδοτών (peer review) που συλλέγονται από 15.050 μελετητές και ακαδημαϊκούς και 5.007 εργοδότες. Οι κατατάξεις του QS λαμβάνουν υπόψη τον αριθμό του διεθνούς προσωπικού, τον αριθμό φοιτητών, τον αριθμό αναφορών από το [Scopus](#) και αναλογίες καθηγητών / φοιτητών.

Συχνά ασκείται κριτική στους πίνακες κατάταξης, καθώς δίνουν λίγες πληροφορίες για συγκεκριμένα αντικείμενα. Το 2011, το QS άρχισε να κατατάσσει τα πανεπιστήμια παγκοσμίως με βάση την απόδοσή τους σε συγκεκριμένα επιστημονικά πεδία. Οι κατατάξεις γίνονται με βάση τις ετεροαναφορές και την άποψη των εργοδοτών, ενώ η βαρύτητα που δίνεται σε κάθε συντελεστή εξαρτάται από την ιδιαιτερότητα του πεδίου. Τα αποτελέσματα του πίνακα υπάγονται σε πέντε κατηγορίες: μηχανολογία, βιοτεχνολογία, φυσικές επιστήμες, κοινωνικές επιστήμες, τέχνες και ανθρωπιστικές σπουδές.

Με βάση την κατάταξη του QS προκύπτουν για το 2015 τα παρακάτω στοιχεία για το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών:

QS World University Rankings	
Έτος	Διεθνής Θέση
2015	601-650

Αξίζει να σημειωθεί ότι το Ε.Κ.Π.Α. στους συγκεκριμένους πίνακες κατάταξης έχει υπερκεράσει γνωστά πανεπιστήμια, όπως τα: Temple University, Université Panthéon-Assas (Paris 2), University at Albany-SUNY, University of Alabama, Victoria University (Australia), Comenius University in Bratislava, Western Sydney University.

4. Η κατάταξη του Times Higher Education World University Rankings

Από το 2004 έως το 2009 το [Times Higher Education](#) (THE) δημοσίευε την κατάταξη THE-QS World University Rankings (WUR) σε συνεργασία με το [Quacquarelli Symonds](#) (QS). Το 2009 σταμάτησε τη συνεργασία με το QS και ξεκίνησε τη συνεργασία με το Thomson Reuters, προκειμένου να δημιουργήσει ένα νέο παγκόσμιο πίνακα κατάταξης των πανεπιστημίων που αποκαλείται [Times Higher Education World University Rankings](#).

Στις 3 Ιουνίου 2010, το Times Higher Education αποκάλυψε τη μεθοδολογία που χρησιμοποιήθηκε στη δημιουργία της νέας παγκόσμιας κατάταξης.

Η νέα μεθοδολογία περιλαμβάνει 13 διαφορετικούς δείκτες απόδοσης, δηλ. περισσότερους σε σχέση με τις 6 μετρήσεις που πραγματοποιήθηκαν από το 2004 έως το 2009. Μετά από διαβούλευση αποφασίστηκε η οργάνωση των κριτηρίων γύρω από 5 ευρύτερους δείκτες από τους οποίους προκύπτει και το τελικό αποτέλεσμα. Το Times Higher Education δημοσίευσε την πρώτη του κατάταξη χρησιμοποιώντας τη νέα μεθοδολογία στις 16 Σεπτεμβρίου 2010, ένα μήνα νωρίτερα από τον χρόνο δημοσίευσης των προηγούμενων αποτελεσμάτων τους.

Η κατάταξη του Times Higher Education μαζί με το QS World University Rankings και το Academic Ranking of World Universities θεωρούνται οι τρεις δείκτες με τη μεγαλύτερη εγκυρότητα διεθνώς.

Με βάση την κατάταξη του Times Higher Education προκύπτουν για το 2015 τα παρακάτω στοιχεία για το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών:

Times Higher Education	
Έτος	Διεθνής Θέση
2015	401-500

Αξίζει να σημειωθεί ότι το Ε.Κ.Π.Α. στους συγκεκριμένους πίνακες κατάταξης έχει υπερκεράσει γνωστά πανεπιστήμια, όπως π.χ. το University of Texas at Arlington.

5. Η κατάταξη του Webometrics

Η κατάταξη του Webometrics Ranking of World Universities καταρτίζεται από τη Cybermetrics (CCHS), μια μονάδα του Ισπανικού Εθνικού Κέντρου Ερευνών ([Spanish National Research Council](#) - CSIC), του κύριου ερευνητικού ιδρύματος της Ισπανίας. Δίνει πληροφορίες για περισσότερα από 12.000 πανεπιστήμια σύμφωνα με την παρουσία τους στο διαδίκτυο (δηλ. αξιολόγησης των ακαδημαϊκών αντικειμένων και της παρουσίας των πανεπιστημίων στο διαδίκτυο). Η κατάταξη ανανεώνεται κάθε Ιανουάριο και Ιούλιο. Η κατάταξη του Webometrics δομείται πάνω σε μια βάση δεδομένων από περισσότερα από 18.000 ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα. Τα κορυφαία πανεπιστήμια φαίνονται στην κύρια κατάταξη και περισσότερα καλύπτονται από πίνακες κατάταξης ανά περιοχή.

Η κατάταξη ξεκίνησε το 2004 και βασίζεται σε έναν σύνθετο δείκτη που περιλαμβάνει τον όγκο του περιεχομένου του Web και

την επίδραση των δημοσιεύσεων στο διαδίκτυο, σύμφωνα με τον αριθμό των εξωτερικών συνδέσμων που λαμβάνουν - ένα εύρος επιστημονικών δραστηριοτήτων που στηρίζεται σε ακαδημαϊκούς ιστότοπους και συχνά αγνοείται από τους βιβλιομετρικούς δείκτες. Σε αυτό τον πίνακα τα αμερικάνικα πανεπιστήμια βρίσκονται στα κορυφαία 200, ενώ τα μικρότερα και μεσαία πανεπιστήμια από τη Γερμανία, την Ιταλία και τη Γαλλία και την Ιαπωνία εμφανίζονται με μικρότερη συχνότητα στις κορυφαίες θέσεις. Πιθανοί λόγοι αυτού του φαινομένου είναι και η επιστημονική παραγωγή - δημοσίευση μέσω ανεξάρτητων ερευνητικών ιδρυμάτων (CNRS, Max Planck, CNR) ή μη αγγλόφωνου περιεχομένου που δεν αξιολογείται.

Με βάση την κατάταξη του Webometrics Ranking of World Universities προκύπτουν για το 2015 τα παρακάτω στοιχεία για το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών:

Webometrics Ranking of World Universities	
Έτος	Διεθνής Θέση
2015	301/11992

6. US News - Best Global University Rankings

Η κατάταξη του US News για τα καλύτερα Πανεπιστήμια στον κόσμο δημιουργείται με στόχο να παρέχει μια εικόνα για το πώς τα πανεπιστήμια μπορούν να συγκριθούν παγκοσμίως. Από το σύνολο, λοιπόν, των περίπου 18.000 πανεπιστημίων που δραστηριοποιούνται παγκοσμίως, η τελική συνολική κατάταξη των 500 καλύτερων Πανεπιστημίων καλύπτει ένα εύρος 57 χωρών. Το πρώτο βήμα για

την παραγωγή αυτών των κατατάξεων, οι οποίες τροφοδοτούνται από την εταιρεία Thomson Reuters InCites™ research analytics solutions, περιλαμβάνει τη δημιουργία μιας πρώτης ομάδας των καλύτερων 750 πανεπιστημίων, τα οποία χρησιμοποιούνται σε μια δεύτερη φάση για την κατάταξη των 500 κορυφαίων.

Για να συμπεριληφθεί ένα Πανεπιστήμιο στα 750, θα πρέπει πρώτα να είναι μεταξύ των κορυφαίων 200 πανεπιστημίων στα αποτελέσματα της παγκόσμιας έρευνας φήμης της Thomson Reuters. Στη συνέχεια, ένα ίδρυμα πρέπει να είναι μεταξύ εκείνων που είχε τον μεγαλύτερο αριθμό δημοσιεύσεων κατά τη διάρκεια των τελευταίων πέντε ετών και οι δημοσιεύσεις αυτές να αναφέρονται ή να αναπαράγονται από τα κορυφαία 200 πανεπιστήμια της προαναφερθείσας έρευνας φήμης.

Το «U.S. News & World Report» αξιολογεί τα 750 καλύτερα Ιδρύματα χρησιμοποιώντας ένα ευρύ φάσμα 12 διαφορετικών κριτηρίων:

1. Global research reputation (12.5%)
2. Regional research reputation (12.5%)
3. Publications (10%)
4. Books (2.5%)
5. Conferences (2.5%)
6. Normalized citation impact (10%)
7. Total citations (7.5%)
8. Number of publications that are among the 10 percent most cited (12.5%)
9. Percentage of total publications that are among the 10 percent most cited (10%)
10. International collaboration (10%)
11. Number of Ph.D.s awarded (5%)

12. Number of Ph.D.s awarded per academic staff member (5%)

Από τα προσφάτως δημοσιευμένα στοιχεία του «U.S. News & World Report» προκύπτει για το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών ότι κατέχει για το 2015 τη θέση 292 παγκοσμίως (<http://www.usnews.com/education/best-global-universities/rankings?page=30>). Σε Ευρωπαϊκό επίπεδο, το Ε.Κ.Π.Α. κατέχει τη θέση 126 από τα 332 Πανεπιστήμια που συμπεριλήφθηκαν στην αξιολόγηση. Αξίζει να σημειωθεί ότι το Ε.Κ.Π.Α. έχει υπερκεράσει στην κατάταξη Πανεπιστήμια εγνωσμένου κύρους.

US News - Best Global University	
Rankings	
Έτος	Διεθνής Θέση
2015	292/750

7. Η κατάταξη του Center for World University Rankings - CWUR

Στην 301^η θέση κατατάσσεται το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών ανάμεσα στα 1.000 καλύτερα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα, από τις χιλιάδες Α.Ε.Ι. που δραστηριοποιούνται παγκοσμίως, σύμφωνα με τον κατάλογο που δημοσιεύει το διεθνώς γνωστό Center for World University Rankings (CWUR — <http://cwur.org/2015/>). Το Πανεπιστήμιό μας, μάλιστα, σημειώνει άνοδο σε σχέση με την περσινή κατάταξη, όπου βρισκόταν στην 331^η θέση. Σύμφωνα πάντα με την κατάταξη του Center for World University Rankings, το Ε.Κ.Π.Α. έχει υπερκεράσει στην κατάταξη Πανεπιστήμια με μεγάλη παράδοση, όπως το Πανεπιστήμιο της Λειψίας της Γερμανίας (302^η θέση) ή το Πανεπιστήμιο St. Andrews της Μεγάλης Βρετανίας (309^η θέση).

Center for World University**Rankings**

Έτος	Διεθνής Θέση
2015	301/1.000

8. Η κατάταξη του National Taiwan University (Performance ranking of Scientific Papers)

Την 217η θέση καταλαμβάνει το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών ανάμεσα στα 924 καλύτερα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα, από τις τέσσερις χιλιάδες (4.000) Ανώτατων Ιδρυμάτων των οποίων τα στοιχεία εξετάστηκαν αρχικώς, σύμφωνα με τον επίσης διεθνώς αναγνωρισμένο κατάλογο που δημοσιεύει το National Taiwan University (*Performance ranking of Scientific Papers* — <http://nturanking.lis.ntu.edu.tw/Default.aspx>). Το Πανεπιστήμιό μας, μάλιστα, αν συνυπολογισθεί πλήρως ως κριτήριο ο αριθμός των Τμημάτων του, τοποθετείται στην 196^η θέση.

Η αξιολόγηση του National Taiwan University βασίζεται κυρίως στο ερευνητικό έργο που παράγεται και δημοσιεύεται σε κάθε ίδρυμα, στην απήχηση που επιτυγχάνουν οι δημοσιεύσεις του, καθώς και στην τελική ιδιαίτερη διάκρισή τους.

National Taiwan University**(Performance ranking of
Scientific Papers)**

Έτος	Διεθνής Θέση
2015	217/924

Βάσει της κατάταξης αυτής το Ε.Κ.Π.Α. προηγείται γνωστών Πανεπιστημίων όπως π.χ. το University of Durham (UK), το Universität Kiel (Γερμανία) και το Πανεπιστήμιο της Coimbra (Πορτογαλία).

9. Η νέα κατάταξη της Wikipedia (Wikipedia Ranking of World Universities) - Google

Ένας νέος πίνακας κατάταξης είναι αυτός της Wikipedia σε συνεργασία με την Google, που βασίζεται στους αλγόριθμους PageRank, καθώς και 2Drank και CheiRank. Ο νέος πίνακας κατάταξης επεξεργάζεται τις ιστοσελίδες που προκύπτουν ως αποτελέσματα αναζητήσεων στην Wikipedia, προκειμένου να μετρήσει πόσες φορές ένα πανεπιστήμιο εμφανίζεται στις σελίδες-λήμματα της Wikipedia. Όσες περισσότερες είναι οι φορές, τόσο μεγαλύτερο θεωρείται το διεθνές «ειδικό βάρος» του πανεπιστημίου. Η κατάταξη αυτή επομένως αποτυπώνει το τελικό αποτέλεσμα της όλης εκπαιδευτικής και της ερευνητικής διαδικασίας κάθε Πανεπιστημίου. Το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών έχει την καλύτερη ελληνική θέση, ευρισκόμενο στην 175^η θέση.

Παρατίθεται η υπερσύνδεση (link) με την κατάταξη αυτή που περιλαμβάνει 1.025 Πανεπιστήμια:

http://perso.utinam.cnrs.fr/~lages/datasets/WRWU/theta_PR.php

Επίσης, ας παρατεθεί και η υπερσύνδεση (link) σχετικού άρθρου, το οποίο αναλύει τη μεθοδολογία της συγκεκριμένης κατάταξης:

<http://arxiv.org/pdf/1511.09021v1.pdf>

Υπάρχει, τέλος, μία ειδικότερη παγκόσμια κατάταξη της Wikipedia που καλύπτει τα ιστορικότερα 384 πανεπιστήμια που ιδρύθηκαν πριν από τον 20ό αιώνα και στην οποία το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών βρίσκεται στην 141η θέση:

http://perso.utinam.cnrs.fr/~lages/datasets/WRWU/theta_PR_b20.php

Σύμφωνα πάντα με την πρώτη παραπάνω κατάταξη της Wikipedia, το Ε.Κ.Π.Α. έχει υπερκεράσει στην κατάταξη Πανεπιστήμια με μεγάλη παράδοση όπως τα: Université Paris Sorbonne, Complutense University of Madrid, Università Cattolica del Sacro Cuore (Μιλάνο), VU University Amsterdam.

Wikipedia Ranking of World Universities	
Έτος	Διεθνής Θέση
2015	175/1.025

10. Επίλογος

Είναι προφανές ότι η επισκόπηση των πινάκων κατάταξης για το Πανεπιστήμιό μας για το 2015 δεν φιλοδοξεί να οδηγήσει σε εύκολους επαίνους ή επιδόλαιες μομφές. Αποτελεί στην αυγή του 2016 μια συνοπτική καταγραφή της θέσης μας, όπως αποτυπώθηκε από διάφορους διεθνείς φορείς, που, σε κάθε περίπτωση, υπάρχουν και καταγράφουν με τα ποικίλλοντα κριτήριά τους τη δραστηριότητα των Πανεπιστημίων παγκοσμίως.

Γνωρίζουμε όλοι τα προβλήματα που ταλάνιζαν ήδη πριν από την κρίση το ελληνικό δημόσιο Πανεπιστήμιο, καθώς και εκείνα που συσσωρεύθηκαν λόγω της κρίσης. Συνυπολογίζοντας όμως τη δραματική μείωση ή και διακοπή –κατά διαστήματα– της δημόσιας χρηματοδότησης (τακτικές πιστώσεις, Π.Δ.Ε., κονδύλια για την έρευνα), σε συνδυασμό με άλλα προβλήματα, όπως η αφυπηρέτηση πολλών μελών Δ.Ε.Π. καθώς και μη διδακτικού προσωπικού, χωρίς έστω την ελάχιστη αναπλήρωση των κενών θέσεων, τότε δικαίως μπορεί κανείς να ισχυρισθεί ότι αυτές οι κατατάξεις συνιστούν ως προς το Ε.Κ.Π.Α. ένα πραγματικό άθλο. Το επίτευγμα αυτό πρέπει, όπως έχουμε σημειώσει επανειλημμένως, να αποδοθεί, κυρίως, στην αφοσίωση και την ποιότητα όλου του ανθρώπινου δυναμικού του Ιδρύματός μας, καθώς και των αποφοίτων μας. Αξίζει, μάλιστα, να

σημειωθεί ότι σε επιμέρους επιστημονικούς Τομείς η κατάταξη για το Ίδρυμά μας είναι ακόμα υψηλότερη από τη γενικότερη κατάταξη. Βεβαίως, ως προς αυτές τις θέσεις κατάταξης μπορεί κανείς μέσα στην εξέλιξη της τελευταίας πενταετίας να εντοπίσει και εύλογες διακυμάνσεις, απολύτως ανάλογες προς τα γενικότερα (και συνεχώς εντεινόμενα) προβλήματα υποχρηματοδότησης και υποστελέχωσης που αντιμετωπίζουν τα ελληνικά Πανεπιστήμια.

Το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, ως βασικός εκπρόσωπος του ελληνικού δημόσιου Πανεπιστημίου, οφείλει και μπορεί μέσα από το ευρύτερο έργο του να επιτύχει ακόμα υψηλότερες επιδόσεις και να αναδείξει αξίες, πρότυπα και παραδείγματα, ώστε να βοηθηθεί η χώρα προς μια σταθερή πορεία γνήσιας ανάπτυξης. Από την πλευρά τους οι κυβερνήτες της χώρας και η ελληνική κοινωνία οφείλουν να το στηρίξουν προς την επίτευξη αυτού του υψηλού στόχου.-